

אֵלֶּזְנֹת

כס"ד, ז' אב תשס"ח

לְשׁוֹן עִבְרִית

פְּרָשַׁת בְּאֵל

פעם הגיע אחד להתאונן לפני הרה"ק רבי יוחנן מרחמסטריווקא זיע"א על מעבדו, אחד מעשירי עם, שהיו באים אצלו שהוא מבקש לנשלו מפרנסתו ולהביא ערל על מקומו. כְּאִשֶׁר הִגִּיעַ אוֹתוֹ עֲשִׂיר כְּדָרְכוּ אֶל הַרְה"ק, הוֹכִיחוּ נִמְרָצוֹת אִיךָ הוּא מֵהֵינן לִפְגַע בְּמִקּוֹר מִחֵיתוֹ שֶׁל יְהוּדִי. נִסָּה הַעֲשִׂיר לְתַרְץ עֲצָמוֹ בְּדַרְכִּים שׁוֹנוֹת, אָךְ הַרְה"ק לֹא קִבֵּל אֶת דְּבָרָיו.

כְּאִשֶׁר רָאָה הַרְה"ק שֶׁהֵלָה אוֹתָם אָזְנוֹ מִלְשָׁמַע וְעוֹמֵד עַל שְׁלוֹ, גָּעַר בּוֹ וְאָמַר לוֹ: רְשָׁע הָנָךְ, וְאֶסוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנָי אָדָם רְשָׁע, עַל כֵּן עֲזַב תַּכְף וּמִיד אֶת בֵּיתִי. לְבַשׁ הַעֲשִׂיר עֲזוֹת וְהִקְשָׁה: רַבִּי, הֲרִי אֵינִי אֶת הַכּוֹנֵן הָרְאוּיָה 'מְכַבֵּד' הוּא מִלְשׁוֹן 'מְכַבְּדִים' אֶת הַבֵּית, וְהֵינּוּ שְׁהוֹצִיאָם מִבֵּיתוֹ. כְּשָׂרָאָה אוֹתוֹ עֲשִׂיר שֶׁכָּלְתָה אֵלָיו הַרְעָה חֲזוֹר בּוֹ (בַּחֲצוֹת בֵּית ה' בְּתוֹכֵי יְרוּשָׁלַיִם' בְּתוֹלְדוֹת הַרְה"ק מִרְחַמְסֵטְרִיוּוֹקָא).

***

על הפסוקים (שמות י כח-כט): וַיֹּאמֶר לוֹ פְּרָעָה לָךְ מַעֲלֵי הַשָּׁמֶר לָךְ אֵל תִּסֶּף רְאוֹת פָּנָי כִּי בַיּוֹם רְאוֹתָ פָנָי תָּמוּת. וַיֹּאמֶר מִשָּׁה בֵּן דְּבָרְתָּ לֹא אֶסֶף עוֹד רְאוֹת פָּנָיךְ, וּפְרוֹשׁ רַשִׁי: "כֵּן דְּבָרְתָּ - יִפָּה דְּבָרְתָּ וּבִזְמַנּוֹ דְּבָרְתָּ, אָמַת שְׁלֵא אוֹסִיף עוֹד רְאוֹת פָּנָיךְ, פְּרַשׁ הַרְה"ק רַבִּי יוֹאֵל מִסַּאטְמָאָר זִיע"א בְּסִפְרוֹ 'דְּבָרֵי יוֹאֵל' (הוֹשַׁענָא רַבָּא עֵמוּד שְׁעוֹ): וְלִכְאוּרָה הֵיךָ מִתָּר לְמִשָּׁה לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנָיו עַד אוֹתָהּ שְׁעָה, וְהֵלֵא אֶסוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנָיו אָדָם רְשָׁע (מַגִּילָה כח), אֲלֵא עַל כִּרְחֹף לומר דְּכִיּוֹן שְׁעַל יְדֵי הַמְּכֹחַת נִתְקַדַּשׁ שֵׁם שְׁמַיִם בְּעוֹלָם, אִם כֵּן הֲרִי יִצָּא כְּבוֹד שְׁמַיִם עַל יְדֵי בֵּיתוֹ אֲצִלוֹ וְהִסְתַּכְלוּת בְּפָנָיו, וּבְשִׁבִיל כְּבוֹד שְׁמַיִם מִתָּר לְהִסְתַּכֵּל אָף בְּפָנָיו אָדָם רְשָׁע. אָמְנָם אֲצִל מִכָּה הָאֲחֻרוֹנָה, כִּיּוֹן שְׁלֵא הֲצַר עוֹד לְבוֹא אֲצִלוֹ בְּשִׁבִיל כְּבוֹד שְׁמַיִם, לָכֵן אָמַר לוֹ 'יִפָּה דְּבָרְתָּ וּבִזְמַנּוֹ דְּבָרְתָּ שְׁלֵא אוֹסִיף עוֹד רְאוֹת פָּנָיךְ' כְּאִמּוֹר דְּמֵאֲחַר שְׁלֵא יִצְמַח עוֹד מִזָּה כְּבוֹד שְׁמַיִם חֲזוֹר הֲדִין לְמִקּוֹמוֹ דְּאֶסוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנָיו אָדָם רְשָׁע.

(ספר ספיר ויהלום - להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

'צְרִיכִים לִישׁוּב הַדַּעַת'

וְלָכֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵיךָ אוֹר בְּמוֹשְׁבַתְּם (י, כג).

בְּאַחַת הַיְחִידוֹת שֶׁהִיָּתָה לְהַרְה"ק הַרְשָׁב מְלִיּוּבֵאוּוִיטִשׁ זִיע"א אֲצֵל אָבִיו הַרְה"ק מִהַר"ש זִיע"א סִפֵּר לוֹ בְּסִיּוּם הַיְחִידוֹת אֶת הַסִּפּוּר הַבָּא: בְּלִיאֲזָנָא הֵיךָ יְהוּדִי וְקוֹן, חֲסִיד שֶׁל הַרְה"ק בַּעַל הַתְּנִיָּא זִיע"א, שְׁקָרָאוּ לוֹ ר' אֵלִיהוּ בְּעַר ה'יִשׁוּב' נִיק. הוּא אָף פַּעַם לֹא הֵיךָ גַר בִּישׁוּב, וְאָף לֹא יָדַע מַה זֶה יִשׁוּב. נִתְּנוּ לוֹ שֵׁם זֶה, מִפְּנֵי שְׁעַל כָּל דְּבָר הֵיךָ אוֹמֵר 'צְרִיכִים לִישׁוּב הַדַּעַת', כְּשֶׁהִיוּ קוֹרְאִים לוֹ לַעֲשִׂירֵי לְמַנְיָן הֵיךָ עוֹנָה 'אֲכֹן אֲלֵא צְרִיכִים לִישׁוּב הַדַּעַת'. כְּשֶׁהִיוּ קוֹרְאִים אוֹתוֹ לְחוֹלָה מִסְפָּן רַח"ל הֵיךָ עוֹנָה 'אֲכֹן אֲלֵא צְרִיכִים לִישׁוּב הַדַּעַת'. וְהִגִּיל הֵיךָ הַעוֹלָם לְהַחֲשִׁיב זֹאת לְעֵנֵין שֶׁל שְׁטוֹת. בְּרַם לְאִמְתוֹ שֶׁל דְּבָר הַסֵּבָה לְכַף הֵיָּתָה מַה שֶׁשְּׁמַע פַּעַם אַחַת מִהַרְה"ק בַּעַל הַתְּנִיָּא בְּלִשׁוֹן זֶה: אִמַּר לְכֶם תּוֹרָה מִהַרְבֵּי הַמְּגִיד מִמְעוֹרִיטִשׁ, שֶׁשְּׁמַע מוֹרְנוּ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זִיע"א: 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הוִי"ה אֶלְקִינוּ הוִי"ה אֶחָד', הֵאֲתוֹן רַבְרַבִּין הַן 'עַד דַּע', וְהַפְּרוֹשׁ הוּא שְׁצַרְרִיךְ לְהִיּוֹת הַדַּע, לְדַעַת אֶת הַעַד בְּשִׁנְשָׁמָה, שְׂאֲזִי יֵשׁ לוֹ הַשְּׁגָה בְּעֲצָמוֹת הַנְּשָׁמָה. דְּרַךְ הַחֲסִידִים בְּזִמְנִים שְׁעַבְרוּ הֵיָּתָה שְׁחִיו בְּאִמְרָה. לֹא חֲפִשׁוּ אַרְיִכוֹת. אִמְרָה הֵיָּתָה מִסְפִּיקָה (הַרְה"ק הַרִי"צ מְלִיּוּבֵאוּוִיטִשׁ זִיע"א, 'סִפֵּר הַמֵּאֲמָרִים' תִּשְׁר"א עֵמוּד 69).

***

על הפסוק (שמות י כג): וְלָכֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵיךָ אוֹר בְּמוֹשְׁבַתְּם, פְּרַשׁ הַרְה"ק רַבִּי יְחִיאֵל מִיכָל מְזִלְאטְשׁוֹב (סִפֵּר 'תּוֹרַת הַמְּגִיד מְזִלְאטְשׁוֹב'): 'בְּמוֹשְׁבַתְּם' לִשׁוֹן יִשׁוּב הַדַּעַת, מִחֲמַת שֶׁהָכָה אוֹתָם וְנִחְלַשׁ הַכַּח הַטְּמָאָה וְנִפְדּוּ הַנְּשָׁמוֹת מִחֲשֵׁר שְׁלֵהֶם וְעַל יְדֵי זֶה נִפְדּוּ גַם כֵּן לְמִשָּׁה מִהַחֲמִיר וְהֵיךָ לְהֵם יִשׁוּב הַדַּעַת לְעִבּוּדַת הַבּוֹרָא, וְכֵא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל, אָמוֹ.

אֶסוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנָיו אָדָם רְשָׁע

וַיֹּאמֶר מִשָּׁה בֵּן דְּבָרְתָּ לֹא אֶסֶף עוֹד רְאוֹת פָּנָיךְ (י, כט).

לְהַרְגִישׁ צַרַת חֲבֵרוֹ

לֹא רְאוּ אִישׁ אֶת אַחִיו (י, כג).

מִסְפָּר עַל הַרְה"ק הַבְּרוּךְ טַעַם זִיע"א שֶׁהִגִּיעַ אֵלָיו פַּעַם סְנַדְלָר אֶחָד מְבַנֵּי עִירוֹ וְסִפֵּר, שְׁוֹגְתוֹ אֵינָה בְּקוֹ הַבְּרִיאוֹת. הַבְּרוּךְ טַעַם' הִרְבָּה לְהִצְטַעַר עַל הַשְּׁמִיעָה, נִהְיָ חוֹר וְכָאוֹב מְרַב עֲגַמַת נַפְשׁ. מִהַחֲדָר הַשְּׁנֵי שְׁמַע הַבְּרוּךְ טַעַם' שְׁיִלְדֵי שׁוֹחֲקִים כְּדָרְךָ הַיְלָדִים, וְנִכְנַס וְצִבְט לְאֶחָד מֵהֶם וְשָׁאֵלָם: אִיךָ תּוֹכְלוּ לְשַׁחֵק וּלְשַׂמַּח בְּשַׁעַה שְׁוֹגְתוֹ שֶׁל הַסְּנַדְלָר מְטַלַת חוֹלָה עַל מִשְׁתָּה.

וְכֵן אַרְעַ פַּעַם שֶׁהַרְה"ק הַבְּרוּךְ טַעַם הַשְּׁתַּדְרָךְ עִם גְּבִיר אֶחָד, וְלַעַת הַנְּשׁוֹאִין הִגִּיעַ הַמַּחֲתוֹן לְעִירוֹ עִם כָּל מִשְׁפַּחְתּוֹ כְּדִי לִפְגַּשׁ אֶת הַבְּרוּךְ טַעַם, וּבְאוֹתוֹ יוֹם הִגִּיעַ אֵלָיו גַּם שׁוֹאֵב הַמַּיִם בְּעֵנֵין רְפוּאָה הַנוֹגַע לְאֶחָד מְבַנֵּי מִשְׁפַּחְתּוֹ, וְנִגַע הַדְּבָר מֵאֵד לְבָבוֹ שֶׁל הַבְּרוּךְ טַעַם וְלֹא הֵיךָ שִׁיךְ לְדַבֵּר עִמוֹ. וְכִשְׁהִגִּיעוּ הַמַּחֲתָנִים וְרִאוּהוּ בְּמִצָּב כְּזֶה, הִתְחִילוּ לְחַשֵּׁשׁ שְׁמָא אֵינוֹ מְרַצָּה מִהַשְּׁדוּף, וְהִתְעַנְיָנוּ בְּדַבֵּר עַד שֶׁהִבִּינוּ שֶׁהַכֵּל הוּא מִשׁוּם שְׁמִצְטַעַר בְּצַעְרוֹ שֶׁל שׁוֹאֵב הַמַּיִם. וְקָרָא הַמַּחֲתָנִת, שְׂאִמְנָם צְרִיכִים לְהַתְּפַלֵּל עַל הַשְּׁנֵי אֶךְ אֵין צְרִיךְ עַד כְּדִי כֵךְ בְּאִפְסוֹן שְׁנוּגַע לְבְרִיאוֹת עֲצָמוֹ. וְכִשְׁשָׁמַע הַבְּרוּךְ טַעַם אֶת דְּבָרֵיהֶם, נִפְל לוֹ סִפְקָה עַל כָּל עֵנֵין הַמְּשִׁיךְ שְׁדוּף זֶה וְרַצָּה לְעַצֵּר הַכֵּל, שְׁמִי יוֹדַע אִם מִתָּר לְהַשְּׁתַּדְרָךְ עִמָּם, וְהֲרִי יִשְׂרָאֵל רַחֲמָנִים בְּנֵי רַחֲמָנִים, וְאֵלוֹ לְהֵם אֵין אֶת מִדַּת רַחֲמָנוּת, כִּי אִיךָ יִתְכֵן שְׁלֵא לְהִצְטַעַר ('מִקְדַּשׁ הַשְּׁבַת' פְּרִשְׁתָּ שְׁמוֹת).

הַחֲשֵׁף הַכִּי גְדוֹל

על הפסוקים (י, כב-כג): וַיִּט מִשָּׁה אֶת יָדוֹ עַל הַשְּׁמַיִם וַיְהִי חֲשָׁף אֶפְלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁלִשַׁת יָמִים. לֹא רְאוּ אִישׁ אֶת אַחִיו וְלֹא קָמוּ אִישׁ מִתְּחִיתוֹ שְׁלִשַׁת יָמִים, פְּרַשׁ הַרְה"ק הַחֲדוּשֵׁי הַרִי"ם זִיע"א, וְהוֹבֵאוּ דְבָרָיו בְּסִפֵּר 'לְקוּשֵׁי הַרִי"ם': שֶׁהַחֲשָׁף הַכִּי גְדוֹל הוּא כְּשֶׁאֶחָד לֹא רוֹאָה בְּצַרַת חֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ עוֹזֵר לוֹ לֹא רְאוּ אִישׁ אֶת אַחִיו וְהַסּוּף הוּא שְׂאֵם אֵינוֹ רוֹצֵה לְרְאוֹת בְּצַרַת חֲבֵרוֹ גַּם בְּעֲצָמוֹ אֵינוֹ יִכּוֹל לְוֹזֵן מִמְּקוֹמוֹ וְלֹא קָמוּ אִישׁ מִתְּחִיתוֹ.

חידון אֵלֶּזְנֹת - נושא פרסים מתי בפרשה זאת שרר חשך במצרים, מלבד במכת חשך?

פתרון החידה - פרשת נח:

ש. היכן מוזכר בפרשתנו קשת?
ת. אֶת קִשְׁתִּי נִתַּתִּי בְּעֵינֵי וְגו' (ט, יג).

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת נח:
ה' מאיר יוד מבית שמש.

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו א"ה בגליונות הבאים

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה א"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".
את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81
או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.
בראש הדף לציון "עבור חידון לנוער".

